

EUROPOS SĄJUNGOS DIREKTYVINIAI DOKUMENTAI, NAGRINĖJANTYS NEFORMALŲJŲ TĘSTINĮ SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMĄ

Aldona Kristina Blažienė

Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Humanitarinis institutas, Filosofijos ir politologijos katedra,

Saulėtekio al. 11, LT-10223 Vilnius, Lietuva

El. paštas *politologija@vv.vgtu.lt*

Lietuvoje vyksta spartūs ekonominiai ir socialiniai pokyčiai, todėl labai svarbu, kad žmonės laiku gautų informaciją ir ją panaudotų, kad įgytų naujų kompetencijų. Visų švietimo priemonių tikslas – kurti veiksmingą ir darnią, visiems prieinamą tęstinio profesinio mokymo ir švietimo sistemą, kuri užtikrintų darbo jėgos darbo rinkos poreikių atitikimą ir sudarytų sąlygas mokytis visą gyvenimą. Pasaulyje aukščiausios kokybės prekė yra naujausia informacija, žinios, įgūdžiai. Itin daug dėmesio turi būti skiriama visų darbuotojų profesiniams ir bendriesiems gebėjimams ugdyti: naujoms technologijoms perimti, laikytis kokybės standartų, puoselėti aplinką, iniciatyvumą, kompiuterinį raštingumą, verslumą, bendravimą, taip pat išsaugoti kraštovaizdį, etninę kultūrą. Tik nuolatinis kvalifikacijos tobulinimas ir persikvalifikavimas gali užtikrinti sėkmingą ilgalaikę veiklą.

Visiems prieinamas, daugumos poreikius atitinkantis, nuoseklus ir efektyvus visų gyventojų švietimas užtikrins sėkmingą Lietuvos Respublikos raidą.

Reikšminiai žodžiai: tęstinis profesinis mokymas, neformalus mokymas, nuotolinis mokymas, žmogaus išteklių plėtra, Europos Bendrijos iniciatyvos.

DOI: 10.3846/1822-430X.2008.16.4.12-18

Įvadas

Lietuvoje, kaip ir kitose Europos Sąjungos šalyse, suaugusiųjų švietimas įgyvendinamas remiantis Lisabonoje 2002 m. priimtu „Mokymosi visą gyvenimą memorandumu“. Europos komisija konstatavo, kad nacionalinės ir pasaulinės mokymo (-si) sistemos išgyvena didelę krizę, kuri įvairių lygiu pasireiškia visose šalyse. Būdingiausi šios krizės bruožai:

- didėja atotrūkis tarp piliečių, turinčių galimybes įgyti kokybišką išsilavinimą ir jų neturinčių;
- profesinis mokymas nespėja tinkamai reaguoti į sparčius technologijos, ekonomikos ir visuomenės pokyčius;
- pastebimas didelis ne tik mokymo (-si) sistemos, bet ir visuomenės bei jos piliečių

inertiškumas, nenoras diegti naujoves, keisti darbo metodus;

- riboti finansiniai ištekliai trukdo mokymo sistemai sparčiai reaguoti į visuomenės ir technologijų pažangą.

Šioms problemoms spręsti labai aktuali mokymo (-si) visą gyvenimą sistemos plėtra.

Mokymasis visą gyvenimą – svarbiausias Europos Sąjungos švietimo ir mokymo principas

Suaugusiųjų mokymosi patirtis Europos valstybėse pradėta tirti daugiau kaip prieš 50 metų. Pirmoji tarptautinė konferencija UNESCO iniciatyva buvo surengta 1949 m. Jau tada buvo atkreiptas dėmesys į suaugusiųjų švietimo aktualumą, tačiau tik nuo 1960 m. Tarptautinėje politikoje rimčiau pradėta diskutuoti apie suau-

gusiųjų švietimo vaidmenį sprendžiant globalias problemas. Tais pačiais metais įvyko antroji tarptautinė suaugusiųjų švietimo konferencija, kurioje buvo pabrėžiamas naujas požiūris į suaugusiųjų švietimą, kaip į gyvybiškai svarbų socialinį, ekonominį ir politinį visų žmonių raidos veiksnį. Jau trečiojoje tarptautinėje konferencijoje 1970 m. Jungtinių tautų organizacija rekomendavo savo nares iš nacionalinio biudžeto skirti lėšų suaugusiųjų švietimui, o šiam darbui koordinuoti – įtraukti vyriausybes, ministerijas ir departamentus. Tuo laikotarpiu daigėlis mokslininkų tyrė suaugusiųjų švietimo tendencijas, kurios priklausė nuo to laiko pokyčių. 1997 m. Hamburge įvyko penktoji UNESCO šalių tarptautinė suaugusiųjų švietimo konferencija. Šios konferencijos gairėse pabrėžiama suaugusiųjų švietimo svarba, skatinama plėtoti suaugusiųjų švietimą ir tęstinį mokymąsi. Hamburgo deklaracijoje įteisintas suaugusiųjų švietimas laikomas raktu į XXI amžių. Šiame dokumente įvardyti svarbiausieji įsipareigojimai:

- įteisinti didesnę visuomenės dalyvavimą švietime;
- sukurti sąlygas žmonių mokymosi poreikiams tirti;
- įsteigti mokyklas, kolegijas ir universitetus suaugusiesiems;
- gerinti suaugusiųjų švietėjų ir švietimo organizatorių tobulinimosi sąlygas;
- garantuoti įvairių žmonių grupių dalyvavimą profesinei veiklai skirtame suaugusiųjų švietime.

Įvairių sričių mokslininkai tyrė suaugusiųjų mokymosi procesus. Surinktą informaciją apibendrino M. Knowles. Jis 1980 m. šią mokslo sritį pavadino andragogika ir ji tapo XX amžiaus edukologijos mokslo naujovė.

Europos Sąjungos Tarybos dokumentuose įteisintas visą gyvenimą trunkantis mokymasis tapo pagrindinis švietimo ir mokymo principas. Europos Taryba Lisabonoje 2000 m. kovo mėnesį numatė svarbius Europos Sąjungos politikos etapus žengiant į žinių amžių. Europos Komisija 2000 m. spalio 30 d. paskelbė „Mokymosi visą gyvenimą memorandumą“. Šio memorandumo tikslas:

- garantuoti mokymosi galimybę siekiant įgyti naujų įgūdžių ir atnaujinti ankstesnius, kurių reikės žinių visuomenėje;
- didinti investicijas į žmonių išteklius, kad prioritetą įgytų brangiausias turtas – žmogus;
- kurti ir taikyti veiksmingus mokymo ir mokymosi metodus;
- užtikrinti, kad kiekvienam būtų lengvai prieinama kokybiška apie mokymosi galimybes informacija.

Žinių, įgūdžių ir sąvokų, kurios įgyjamos mokykloje ar universitete, neužtenka visam gyvenimui. Mokymas ir švietimas suteikia žmogui galimybių prisitaikyti prie besikeičiančios aplinkos ir naujų technologijų. Šiuolaikinis gyvenimas teikia daugiau galimybių ir alternatyvų, bet kartu daugiau rizikos ir netikrumo. Šitokiame socialiniame pasaulyje aukščiausios kokybės prekė yra naujausia informacija, žinios ir įgūdžiai. Žmogui turi būti sudarytos sąlygos nuolat mokytis. Jis neturės mokymosi motyvų, jeigu mokymo ir švietimo kursų turinys ir metodai neatitiks jo poreikių, o įgytos žinios ir įgūdžiai nebus vertinami darbe. Todėl švietimo ir mokymo sistemos turi keistis ir suteikti galimybes žmonėms mokytis ir šviestis.

Memorandume iškeltos tokios svarbiausios tezės:

- *Nauji įgūdžiai visiems*

Šios tezės tikslas – garantuoti visuotinį ir nuolatinį mokymosi prieinamumą įgyjant ir atnaujinant įgūdžius.

Nauji svarbiausi įgūdžiai, įrašyti Lisabonos Europos Tarybos išvadose, yra šie: informacinės technologijos, užsienio kalbos, technologinė kultūra, verslininkystė ir socialiniai gebėjimai. Šiems įgūdžiams ir žinioms įgyti labai svarbus neformaliojo mokymo vaidmuo.

- *Daugiau investicijų į žmonių išteklius*

Šios tezės tikslas – padidinti investicijas į žmonių išteklius teikiant prioritetą pagrindiniam turtui – žmonėms.

Dar per mažai skiriama investicijų siekiant įgyti papildomų įgūdžių. Šiame etape svarbią rolę turi socialinė partnerystė. Darbdaviai

turi sudaryti sąlygas žmogui nuolat atnaujinti žinias, suderinti finansines ir laiko investicijas.

- *Diegti naujoves į mokymą ir mokymąsi*

Šios tezės tikslas – plėtoti veiksmingus mokymo ir mokymosi metodus, sudaryti sąlygas nuolat mokytis.

Mokymas turi būti orientuotas į vartotoją, jo išsilavinimo lygį ir poreikius. Mokymo ir mokymosi naujovės susijusios su kompiuterinėmis ir komunikacinėmis technologijomis. Daug reikšmės mokymosi procesui turi aktyvūs mokymosi metodai. Svarbiausias šių metodų uždavinys yra ugdyti žmogaus gebėjimą kurti ir naudoti žinias, tikslas – tobulinti mokymosi, jo rezultatų supratimą ir vertinimą, ypač neformaliojo mokymosi srityje. Žmonių išteklių plėtojimas ir naudojimas yra lemiamas konkurencingumo veiksnys. Darbdaviams svarbu darbuotojų kvalifikacija, todėl naujo neformaliojo mokymosi sertifikavimo formos yra taip pat labai svarbios plečiant kvalifikacijos pripažinimą.

- *Peržiūrėti, pergalvoti orientavimą ir konsultacijas*

Tikslas – užtikrinti, kad kiekvienam žmogui būtų lengvai prieinamos kokybiškos žinios ir patarimai apie mokymosi galimybes visą gyvenimą.

Orientavimo ir konsultavimo tikslas – atkreipti dėmesį į žmonių poreikius, suteikti reikiamą informaciją ir duoti patarimų. Orientavimo ir konsultavimo specialistams prireiks aukšto lygio gebėjimų, kad galėtų valdyti ir analizuoti informaciją. Jie turi padėti žmonėms susivokti informacijos labirintuose, rasti, kas jų poreikiams naudinga ir prasminga.

- *Priartinti mokymąsi prie namų*

Tikslas – sudaryti mokymosi sąlygas kuo arčiau prie besimokančiųjų namų, naudojant kompiuterines technologijas.

Europos Sąjungos direktyviniai dokumentai (2000 m. Lisabonoje priimta Europos Sąjungos plėtros strategija, 2001 m. Stokholme suformuluoti Europos Sąjungos švietimo plėtotės tikslai, 2002 m. priimta šių tikslų įgyvendinimo strategija ir kt.) iškelia švietimui uždavinį – ugdyti verslumą. Švietimo sistema turi ugdyti teigiamas nuostatas ir mąstymo būdą, skatinti spręsti iniciatyvias problemas ir priiimti atsakomybę.

Europos Komisijos mokymosi visą gyvenimą memorandumė viena iš pagrindinių kryptių yra profesinio orientavimo paslaugų plėtotė. Šios veiklos uždavinys – užtikrinti, kad kiekvienas individas galėtų lengvai gauti geros kokybės informaciją ir patarimų, susijusių su mokymosi galimybėmis visoje Europoje ir per visą gyvenimą.

Neformalųjų suaugusiųjų švietimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas, kuris suaugusiųjų švietimo vykdytojus ir socialinius partnerius įpareigoja „padėti įgyvendinti įgimtą, žmogaus teisę visą gyvenimą ugdyti savo asmenybę“ (2002: 7). Neformaliojo suaugusiųjų švietimo uždaviniai – sudaryti sąlygas nuolat tenkinti pažinimo poreikius, mokantis visą gyvenimą siekti naujų gebėjimų, tobulinti kvalifikaciją.

Europoje parengtas ne vienas svarbus mokymo visą gyvenimą dokumentas. Vienas iš svarbiausių yra tai Mokymosi visą gyvenimą memorandumas.

2004 m. kovo mėnesį Europos Komisija nustatė mokymosi visą gyvenimą veiklos įvairioms Europos Sąjungos vidaus paramos programoms įgyvendinti kiekybinius nurodymus: ERASMUS, Leonardo da Vinči, Grundtvigo mobilumo programos – iki 2013 m.

Šiandien kiekvienam žmogui būtina išsiugdyti gebėjimą mokytis visą gyvenimą savarankiškai organizuoti savo mokymąsi, naudotis įvairių švietimo formų ir naujų informacinių bei telekomunikacinių technologijų teikiamomis galimybėmis. Šios programos tikslas – gerinti galimybes mokytis visiems žmonėms, nepaisant amžiaus, dalytis patirtimi, diskutuoti. Ši programa skatina tarptautinį bendradarbiavimą mokantis pagal Europos tęstinio švietimo plėtros programą visą gyvenimą.

Siūlomos tokios Grundtvigo programos veiklos formos: bendradarbiavimo projektai, smulkūs bendradarbiavimo projektai, įtraukiantys švietimo darbuotojus, trumpi kvalifikacijos tobulinimo kursai ir teminiai tinklai: keitimasis idėjomis apie suaugusiųjų švietimą ir projektų rezultatų sklaidą. Grundtvigo programos projektuose gali dalyvauti suaugusiųjų mokymo

centrų, viešųjų įstaigų atstovų, profesinių mokyklų dėstytojai, dirbantys su suaugusiais, nevyriausybinų organizacijų lyderiai, socialiniai pedagogai, vietos bendruomenės ir kiti. Lietuvoje šia programa sėkmingai naudojamos, teikiami įvairūs projektai.

Mokymosi tipai

Gyvenimas sparčiai kinta ir skatina nuolat mokytis ir tobulėti. Skiriami trys pagrindiniai mokymo (-si) veiklos tipai:

- *Formalusis mokymas* vyksta švietimo ir mokslo įstaigose. Mokymosi veikla yra tikslinga, apgalvota, organizuota, fiksuotos trukmės ir tinkamos tvarkos, turinti hierarchinę vertinimo sistemą, formalius priėmimo ir registracijos reikalavimus. Formalusis mokymas vyksta švietimo institucijose. Jam būdinga iš anksto numatyta tvarka, turinys, metodai ir mokymosi priemonės. Besimokantieji gauna pripažintus diplomus ir reikiamą kvalifikaciją.
- *Neformalusis mokymas* vyksta šalia pagrindinių švietimo ir mokymo sistemų. Jis taip pat apgalvotas, organizuotas ir būdingas kvalifikacijos tobulinimo sričiai. Neformalusis mokymas gali būti teikiamas darbo vietose, juo gali rūpintis visuomeninės organizacijos ir grupės, taip pat organizacijos, įkurtos formaliai sistemai papildyti. Valstybės pripažinti dokumentai neišduodami.
- *Savaiminis mokymasis* – tai natūralus, kiekvieną dieną vykstantis mokymasis. Kitaip nei pirmi du, savaiminis mokymasis nebūtinai yra iš anksto apgalvotas, mažiau organizuotas, mažiau pagrįstas. Jis gali būti skatinamas gyvenimo, profesinių aplinkybių, šeimos sąlygų, todėl jo gali nepripažinti net patys individai, papildantys savo žinias ir gebėjimus; jis turi tenkinti asmeninius, socialinius, šeimos poreikius. Pastarasis įvairių įstatymų, registrų ar studijų kokybės dokumentų nėra įteisintas.

Nuolatinis, visą gyvenimą trunkantis mokymasis yra geriausias būdas prisitaikyti prie permainų, užtikrinti visavertį, socialiai saugų ir prasmingą gyvenimą. Neformalusis suaugusiųjų mokymasis tik įgyja pagreitį. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, imta dažniau kalbėti ir diskutuoti mokymosi visą gyvenimą tema. Neformalus suaugusiųjų mokymasis Lietuvoje nėra pakankamai išplėtotas. Ši teiginį pastaraisiais metais pagrindžia daug faktų ir tendencijų: kai kurių gyventojų turima kvalifikacija neatitinka darbo rinkos reikalavimų arba stokojama formalios kvalifikacijos, nepakankamai kryptingai išplėtotą profesinio rengimo sistema, palyginti su išsivysčiusiomis Europos Sąjungos valstybėmis. Tik nedaug suaugusiųjų dalyvauja neformaliojo mokymosi programose, išsivirti darbe rinkoje sunku dėl neformaliojo ir savaiminio mokymosi pripažinimo stokos.

Spartėjant ūkio pažangai, būtina skatinti mokymosi poreikį ir plėtoti švietimo paslaugas tiems, kurie iš švietimo sistemos gavo mažiausią. Nekvalifikuotas, neišsilavinęs, turintis menką kompetenciją asmuo ne tik trukdo plėtotis rinkai ir verslui, bet ir turi didelių psichologinių ir socialinių problemų. Nustatyta, kad ateityje reikės aukštos kvalifikacijos darbuotojų, mažės ar visai išnyks prastos kvalifikacijos darbuotojų.

Dabar formalusis institucinis švietimas yra pernelyg uždaras. Institucijos yra uždaros ir siekia savų interesų. Suaugusieji negali laikyti mokyklinių ir valstybinių egzaminų, jei nėra priimti į formalias institucijas. Taip neigiamas jų gebėjimas mokytis savarankiškai ir siekti įgyti žinių neformaliojo švietimo institucijose.

Neformalusis (neoficialusis) suaugusiųjų mokymas arba tęstinis mokymas kol kas neturi tokio paties statuso, palyginti su formaliojo suaugusiųjų švietimu. Vis didėjant konkurencingumui darbo rinkoje, didėja ir neformaliojo mokymosi paklausa. Jis padeda ugdyti darbuotojų kompetenciją, įgyti naujų žinių ir įgūdžių darbo vietoje. Tačiau neformalusis mokymasis ne tik didina ekonominę konkurencingumą, jis taip pat tobulina asmenybę, skatina savigarbą bei galimybę jaustis kaip visavertis visuomenės narys. Nors ir labai negausiai, tačiau daugėjant

neformaliojo suaugusiųjų švietimo institucijų matyti, jog noras mokytis, tobulėti ar keisti kvalifikaciją Lietuvos žmonėms tampa vis aktualesnis ir svarbesnis.

Žemdirbių ir kitų kaimo gyventojų neformalusis švietimas ir mokymas buvo rengiamas atsižvelgiant į kiekvienos šalies regionų ypatumus, tačiau pagrindiniai tikslai ir uždaviniai suformuluoti Europos Sąjungos reglamentuose.

2000 m. Europos Taryba užsibrėžė ambicingą tikslą: iki 2010 m. Europos Sąjunga turi tapti konkurencinga, dinamiška, besiremianti mokslu pasaulio ekonomine erdve (Lisabonos strategijos tikslas).

Lisabonos strategija 2005 m. buvo atnaujinta. Pagrindiniai Europos Sąjungos siekiai yra plėtoti ekonomiką ir kurti darbo vietas. Atnaujintoje Lisabonos strategijoje numatyta: paversti Europą patrauklia investuoti ir dirbti; ekonominį augimą turi skatinti žinios ir inovacijos; pakeisti politiką taip, kad verslas galėtų sukurti daugiau ir geresnių darbo vietų. Sprendžiant šiuos uždavinius ypač pabrėžiama, kad reikia darbuotojų kvalifikacinis įgūdžius tobulinti, įgyti naujų kompetencijų. Šiam tikslui pasiekti būtina daugiau investuoti į žmonių išteklius – gerinti švietimo ir mokymo kokybę, skatinti nuolat mokytis. Taigi žmonių išteklių plėtos uždavinys yra svarbus Europos Sąjungos plėtos veiksnys. Valstybinėje švietimo strategijoje numatytos pagrindinės švietimo gairės ir rodikliai, tiesiogiai susiję su Europos Sąjungos švietimo gairėmis.

Lisabonos strategijoje iškeltiems tikslams pasiekti turi padėti švietimo ministrų darbo programos. Europos Sąjunga pripažino mokymo svarbą, jo reikšmę integracijai ir inovacijoms. Mokymo iniciatyvos nuolatostobulinamos. Europos vidaus rinka, didėjanti pasaulinė konkurencija, mokymo dalyvių, darbdavių mobilumas reikalauja labiau orientuotis į tarptautinę europinę nacionalinę švietimo sistemą. Į ateitį orientuotą švietimo politiką šiandien galima formuoti tik atsižvelgiant į europinę ir tarptautinę plėtos kryptį.

Pagrindiniai XXI amžiaus pirmųjų dešimties metų švietimo politikos iššūkiai yra šie:

- technologinė mokslo plėtra. Spartėjanti technologinė pažanga daro įtaką pokyčiams, vykstantiems darbo rinkoje, užimtumo ir profesijų struktūroje;
- demografinė kaita. Tai pirmiausia pasireiškia tuo, kad visuomenėje vyresnio amžiaus žmonių labiau padaugės. Vadinasi, reikia tobulinti vyresnio amžiaus žmonių kvalifikaciją, kad atitiktų darbo rinkos reikalavimus;
- Europos plėtra. Profesinio pasirengimo laisvė Europos Sąjungos viduje lemia didesnes piliečių galimybes rengiantis gyvenimui ir profesijai, jeigu jie įgyja aukštą kvalifikacijos lygį, atitinkantį tarptautinį lygį;
- užimtumo struktūros pokytis. Ekonominio struktūrų pokyčio kaita reikalauja iš dirbančiojo ne tik specialių profesinių žinių, bet ir vis didesnės kompetencijos, išsiančios už jo profesinės srities.

Taigi šiandien tolesnį profesinį tobulėjimą suprantame kaip planinį žinių bei gebėjimų aktualizavimą, plėtimą ir papildymą. Tačiau čia reikėtų išskirti dvi kvalifikacijos tobulinimo rūšis:

- 1) tobulinti kvalifikaciją, ją taikyti;
- 2) kvalifikacijos tobulinimą sieti su profesine karjera.

Be to, Europos vienijimasis ir tarptautinės ekonomikos ypatumai nuolat kelia naujus reikalavimus kvalifikacijai. Globalizacijos įtakoje šalia profesinės kompetencijos tarptautinė kvalifikacija taps vis svarbesnė ir išsiskirs tokios kompetencijos: profesinė kompetencija, tarptautinė profesinė kompetencija, užsienio kalbų kompetencija, interkultūrinė kompetencija.

Tolesnis profesinis mokymasis taps pagrindinė sritis, kuri lems gyvenimo ir darbo galimybes. Nuolatinė darbuotojų kompetencijos plėtra turi daug reikšmės tiek sprendžiant darbo rinkos problemas, tiek siekiant techninės pažangos. Tolesnis mokymasis tiek individualiu, tiek visuomeniniu požiūriais taps daug ką lemiančia ateities investicija.

Individualiai mokytis visą gyvenimą yra kiekvieno žmogaus užduotis. Tačiau jo negalima palikti vieno. Kiekvieną žmogų turi remti

valstybė, įmonės, viešosios organizacijos, sukurti žmogui palankias mokymosi sąlygas. Europos Sąjungos švietimo ministrų taryba 2002 m. vasario mėnesį susitarė dėl išsamios bendros darbo programos iki 2010 m. Joje numatyti trys pagrindiniai strateginiai mokymo tikslai:

- gerinti mokymo sistemą;
- stengtis, kad lengviau prieitų prie mokymosi;
- atverti Europos mokymo sistemą pasauliui, nuolat, nuosekliai bendradarbiauti.

Išvados

1. Europos Sąjungos dokumentuose nurodyta, kad visos šalys tuo pačiu metu ir nenutrūkstamai turi dirbti trimis pagrindinėmis kryptimis:
 - telkti reformas ir investicijas ties svarbiausiomis sritimis;
 - mokymąsi visą gyvenimą paversti realybe;
 - sukurti Europą, kurioje funkcionuotų bendrasis ir profesinis švietimas.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės ilgalaikės raidos strategijoje pabrėžiamas švietimo tikslas – investuojant į švietimą ir lavinimą užtikrinti žmogaus galių stiprinimą ir žmonių išteklių plėtrą.
3. Švietimo strategijoje nurodyta, kad Lietuvos gyventojai turėtų realias galimybes mokytis visą gyvenimą, nuolat plėtoti savo gebėjimus; teigiama, kad kasmet turėtų mokytis ne mažiau kaip 15 % darbingo amžiaus suaugusių šalies gyventojų.

Literatūra

Svarbiausi Bolonijos proceso dokumentai. 2005. Bolonijos Bergeno laikotarpis 1999–2005 m. Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerija.

Bendrojo ir profesinio Europos švietimo reformos įgyvendinimo detalizuota darbo programa, AB 1, C 142. 2002 m. liepos 14.

Lietuvos Respublikos Seimas. Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas. 1998. Prieiga per internetą: <<http://www.lrs.lt>>.

Lietuvos Respublikos Seimas. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. 1997. Prieiga per internetą: <<http://www.lrs.lt>>.

Lietuvos Respublikos Seimas. Lietuvos Respublikos suaugusiųjų švietimo įstatymas. 1998. Prieiga per internetą: <<http://www.lrs.lt>>.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija. 2008. Prieiga per internetą: <<http://www.smm.lt>>.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. 2005. Švietimo ir mokymo sistemos modernizavimas, siekiant bendrą Europos Sąjungos 2010 metams užsibrėžtų tikslų.

Lietuvos suaugusiųjų švietimo ir informavimo centras. Suaugusiųjų švietimas. 2008. Prieiga per internetą: <<http://www.lssc.lt>>.

Teresevičienė, M.; Olvoyd, D.; Gedvilienė, G. 2004. Suaugusių mokymas. Andragogikos didaktikos pagrindai. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla.

Valstybinės švietimo strategijos 200–2012 metų nuostatos ir įgyvendinimo programa. Prieiga per internetą: <<http://www.smm.lt>>.

EUROPEAN UNION DIRECTIVE DOCUMENTS ON INFORMAL CONTINUOUS EDUCATION OF ADULTS

Aldona Kristina Blažienė

There are rapid economic and social changes happening in Lithuania. In order for people to adjust to new farming conditions, it is very important to acquire and use actual information, to gain new competences. Therefore the purpose of all educational measures is to create an efficient and harmonious continuous training and educational system which would be generally available, which would ensure that labour force meets the requirements of labour market and which provides an opportunity to lifelong learning. The most valuable products are actual information, knowledge, skills. Special attention should be drawn, to professional training and common education of all the employed. Knowledge in application of new technologies, learning about meeting the standards of quality, understanding environmental issues and importance of preserving landscape and cultural heritage, improving skills of initiative, business, and communication. Only continuous improvement of qualification and re-qualification can assure lasting activities. Without continuous and effective education of all the population, which is generally available and meets the demands of vast majority, successful development of Lithuanian Republic is impossible.

Keywords: continuous vocational training, informal training, distant training, development of human resources, European Community initiatives.

Įteikta 2007 06 22; priimta 2008 10 05